

En følelse av ufrihet

Taler

Einar Gerhardsen

Dato

26 februar 1923

Sted

Kristiania

Omstendigheter

Arbeiderpartiets landsmøte, debatt om Moskva-tesene

1 Det som er vor oppgave er at skape det kommunistiske parti og gjennom det
forberede arbeiderklassen for revolutionen. Hvis der er nogen som ikke stort set
er enig i det Bucharin sa i sin tale igaar, saa hører vedkommende ikke hjemme i
vort parti.

5

Jeg tror, at princippet om den demokratiske centralisme er riktig, at anvendelsen
av det vil føre til at vi faar et kraftig parti og en kamplysten Internationale.

10 Det er ofte fremholdt, at vi slukte tesimalene av 1920 saa altfor let, og man sier her,
at det viser sig, at vi ikke vil være med naar der stilles krav. Men er det virkelige
krav som hittil er stillet? Dette med organisationens omlægning og opbygningen
av det kommunistiske parti, er ikke noget virkelig krav som det er saa vanskelig
at imøtekomme. Det er nødvendig at ha baade et parti med vilje til kamp og et
parti som har evne til at føre kamp. Naar ungdomsinternationale paa sin
15 kongres kunde fatte beslutning om at hilse med glæde den beslutning paa Den
kommunistiske internationales kongres som fastslaar at Internationalet er
forbandlet til et sterkt centraliseret verdensparti - saa maa vel Internationalet
være forvandlet. Det har litt at si dette med behandlingsmaaten i partiet. Det var
medlemmerne av ungdomslagene som før 1918 var de mest bevisste medlemmer
20 partiet hadde. Det var derfor dem som kunde føre seiren hjem for den
kommunistiske retning.

25 Ved at indføre en organisationspraksis som faktisk fratar medlemmerne retten
til at øve indflydelse paa partiets taktikk vil man dræpe de bedste følelser hos
arbeiderne, de følelser som hittil har baaret os fremover.

Vi har forsøkt at hævde meninger som ikke akkurat har været stemmende med

30 de herskende i Internationalen, men dette er blit mottat paa en saadan maate, at
det har skapt den stemning som vi har hat i Kristiania i det sidste. Dette kommer
av at den som ikke akkurat har annammet alle tesserne i deres ordlyd, er blit
stemplet. Det er de som har læst tesserne fra perm til perm som uten videre har
tiltat sig retten til at stemple hvem der skal være virkelige kommunister. Det er
denslags som har skapt og skaper misstemning. Det er latterlig, at vi skal bli
35 ekskludert av Internationalen, hvis vi vedtar hvad Internationalens venner
kalder "selvfølgeligheter".

Det er bra nok, at Tranmæl kan faa komme paa kongressen og prate saa meget
han vil og fremsætte forslag. Men han skal ikke reise dit paa egne vegne, han skal
40 repræsentere partiet. Men skal han kunne gjøre det, maa vi paa forhaand ha
bragt partiets standpunkt paa det rene, og det er det vi er hindret i nu. Det er
sikkert at mange arbeidere i den sidste tid har hat en følelse av at der hersket en
ufrihet. De frygtet for at de vilde bli slaat i hodet av Olaussen og andre med at
de ikke er kommunister. Er den organisationsform som arter sig slik heldig? Jeg
45 tror den vil drive ungdommen ut av partiet.

Vi pligter at si fra om det vi er uenig i, men det kan vi ikke gjøre, hvis vi ikke gjør
det paa et landsmøte. De folk som først og fremst kjæmpet for voldsgiftsloven,
staar nu paa Scheflos side. De fik en reprimande av Internationalen for sin
50 stilling til voldsgiftsloven, men det har selvfølgelig ikke ændret deres opfatning
(Olaussen: Selvfølgelig ikke!) Det beviser at man ændrer ikke opfatning paa
kommando (bravo og sterke bifaldsytringer).

Jeg er overbevist om at den eneste maate, hvorpaa partiet kan gaa styrket ut av
55 striden, er at vi vedtar Kristiania-forslaget. Vi skal lægge vore synsmaater klart
frem og loyalt arbeide for dem indenfor den internationale organisation som vi
allesammen er glad i.

Kilde

60 Det norske arbeiderparti. Protokol over forhandlingene paa det 26. ordinære landsmøte. Kristiania 1923, s.
57-58.

Emner

Landsmøtetale, Partipolitikk

URI

65 <https://www.virksommeord.no/tale/en-folelse-av-ufrihet>